El consentiment en les xarxes socials

written by M. Luisa Jaussi | 1 de March de 2025



Comprendre i aprofundir el consentiment és essencial per a combatre la violència sexual. El més comú és que el consentiment es base en actes de parla, és a dir, en si la víctima va expressar el seu rebuig o va consentir la relació. I això és el que s'ha reflectit en el lema i en la llei "no és no" o més recentment "només sí és sí". Per la complexitat del tema, la literatura científica ha destacat que només ha de considerar-se l'acte de parla –ja siga que la víctima o supervivent haja dit "sí" o "no"– i ha suggerit que és necessari ampliar l'acte de comunicació íntegrament, incloent-hi els aspectes no verbals i estructurals.

En este sentit, **l'estudi de Torras-Gómez i col·legues** realitza una aportació fins ara poc estudiada: examina com els ciutadans influïxen en el consentiment sexual en les xarxes socials, en quina mesura i com les publicacions analitzades utilitzen les característiques i conceptes de la teoria de l'acció comunicativa. L'estudi va trobar que, de tots els tuits i publicacions d'Instagram i X analitzats, 46 feien referència a conceptes relacionats amb la teoria de les accions comunicatives. Encara que xicotets en comparació amb totes les dades extretes i analitzades (6.354 publicacions d'Instagram i X analitzades), estos resultats han suposat un avanç significatiu en termes de

consentiment sexual.

Com indiquen els missatges analitzats, alguns usuaris en línia ja afirmen que s'ha de tindre en compte molt més que les paraules i, el que és més important, assenyalen altres elements de la comunicació com a essencials per a identificar i comprendre el consentiment.

La majoria dels missatges van ser sobre els conceptes i elements de les accions de comunicació de poder; en particular, el concepte de poder interactiu. Ja siga a través de narratives que permeten una manipulació encoberta o mitjançant malícia, la presència del poder interactiu mostra que el consentiment està compromés. A més, els temes recurrents en els missatges expressaven una preocupació general per les actituds que culpabilitzen a les víctimes i supervivents (com ara referències a la vestimenta de les dones, l'aparença física, etc.). Estos missatges demanaven centrar-se en els atacants i en l'ús del poder, que és l'únic culpable de la violència. Descriuen diverses formes d'este poder com la manipulació, la coerció, la insistència o qualsevol altra agressió verbal o no verbal, així com mentir, enganyar o aprofitar-se d'una persona que està quasi inconscient. Estes publicacions seguixen la mateixa línia d'investigació, suggerint que els agressors són capaços d'entendre quan es nega el consentiment, ja siga explícit o implícit. Així, no sols ignoren la negativitat que hi ha en estes ambivalències, sinó que també les utilitzen per a ocultar les seues accions sota el pretext de la incomprensió.

El concepte de poder institucional, encara que en menor mesura, també apareix en les dades analitzades. Les jerarquies dins de les organitzacions poden limitar la llibertat d'un empleat o estudiant, per exemple, per a rebutjar insinuacions sexuals i expressar clarament la seua

incomoditat i negativa a consentir.

D'altra banda, alguns "*posts*" van plantejar que és necessari realitzar més actes de comunicació dialògica per a establir el consentiment per a les relacions sexuals. Si bé algunes d'estes publicacions també promovien el consentiment afirmatiu, l'èmfasi estava en demanar el consentiment o assegurar que s'obtinguera abans de procedir a la relació sexual, en lloc d'expressar o negar explícitament el consentiment.

És necessari aprofundir en com es pot educar a cada vegada més adolescents i jóvens, amb base en l'evidència científica, per a comprendre i identificar millor el consentiment, tenint en compte el seu impacte social en les seues vides.

[Este article es va publicar per primera vegada en Kaiera, el 28 de febrer de 2025]